

ANKARA ÜNİVERSİTESİ GÜZEL SANATLAR FAKÜLTESİ

**KÜLTÜR VARLIKLARINI KORUMA VE ONARIM
BÖLÜMÜ**

**KVK101 KORUMA-ONARIM KAVRAM ve
İLKELERİ**

Ders 6

Doç. Dr. Cengiz ÇETİN

KORUMA-ONARIMIN AŞAMALARI

650

Koruma ve Onarım Bilim Alanı'nın işbirliği halinde çalıştığı diğer bilim dalları (Disiplinler Arası İşbirliği)

- Arkeometri : Arkeolojik verilerin fiziksel ve kimyasal metotlarla, matematiksel modelleme, istatistiksel analiz ve bilgi edinme teknikleri ile değerlendirilmesidir.(Örn. Metal buluntulardan alınan örneklerin elektron mikroskopuyla incelenerek yapım tekniklerinin araştırılması, seramiklerin kesitlerinin alınıp yapımında kullanılan kilin yatağının belirlenmesi, seramik kaplardaki mikroskobik ölçekte yemek artıklarının analiz edilerek tanımlanması arkeometri biliminin işidir.)
- Arkeoloji
- Antropoloji
- Zooloji
- Botanik,
- Biyoloji
- Kimya
- Metalürji,
- Malzeme Bilimi
- Jeoloji
- Fizik
- Matematik
- İstatistik
- Bilgi işlem teknolojileri

Kültür Varlıklarının Koruma ve Onarımı

- ✓ Objenin maddesel ve teknolojik özellikleri kadar, yapısını ve taşıdığı dekoratif ögeleri zgn niteliklerine bağlı kalarak korumak; bozulmasına yol açan nedenleri ve etkileri açığa çıkarmak; en uygun ve etkili koruma yöntem ve malzemelerini saptayarak, bunları objeye uygulamak; fiziksel ve estetik bütünlüğü aslına bağlı kalarak sağlamaktır.

Etkin Koruma

Etkin koruma kültür varlığının üretildiği malzeme, üretim teknolojisi, uğradığı bozulmalar, bozulmasına neden olan etkenler göz önüne alınarak; yapısal, fiziksel ve kimyasal özellikleri değiştirilmeksizin, geriye dönüşlü yöntem ve malzemelerle yapılan tüm koruma müdahalelerinden oluşmaktadır.

Etkin Korumanın Aşamaları

1. Objenin koruma öncesi durumunun belgelenmesi:

Belgeleme işlemi fotoğraf, çizim yardımı ile ve yazılı olarak yapılır. Etkin koruma işlemlerine geçilmeden önceki durumu ayrıntılı olarak tanımlanır.

2. Objenin yapıldığı malzemenin tespiti:

Eser metal, cam, taş, ahşap, deri vb. malzemelerden yapılmış olabilir. Objenin yapıldığı malzemenin türü yanı sıra içeriğinin belirlenmesi, eserin bozulma nedenleri ve koruma-onarım yönteminin belirlenmesinde etkin rol oynar.

3. Objenin yapım tekniğinin tespiti

4. Objedeki bozulma ve tahribatın belirlenmesi:

Bu tanılama işlemi sırasında objenin bozulmasına yol açan etkenler dikkate alınarak değişim ve tahribat biçimleri saptanır. Tanılama, uygulanacak koruma yöntem ve malzemesinin seçimi için en önemli aşamadır.

5. Objeye uygulanacak koruma işlem ve malzemesinin belirlenmesi

6. Koruma-onarım işlemleri:

Koruma ve onarım yöntemi, objenin uğradığı bozulma tür ve nedeni yanı sıra objenin yapıldığı malzemenin fiziksel ve kimyasal özellikleri dikkate alınarak belirlenir.

a) Temizlik

- i. Mekanik temizlik yöntemleri,
- ii. Kimyasal temizlik yöntemleri.

b) Saflaştırma-arındırma işlemleri

c) Sağlamlaştırma/kuvvetlendirme (konsolidasyon) işlemleri

- i. Fırça ile uygulama
- ii. Sprey ile uygulama/püskürtme
- iii. Daldırarak

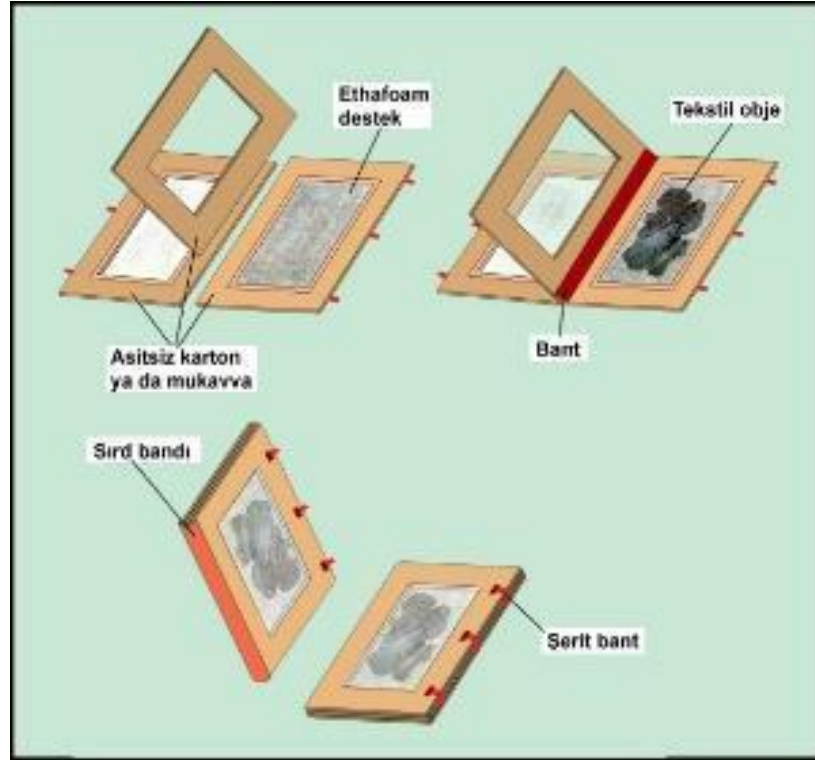
d) Onarım (buluntuya ait parçaların yapıştırılarak birleştirilmesi) ve daha ileri koruma işlemleri

e) Eksik alanların doldurulması ve tamamlama işlemleri (restorasyon)

7. Koruma ve onarım işlemleri sonrası durum belgelemesi

8. Eserin durumunun takip edilmesi (önleyici koruma)

Önleyici Koruma

Önleyici koruma ise objelerin bozulmasına ve tahrip olmasına yol açabilecek etkenleri kontrol altına alarak ve / veya oluşmalarını engelleyerek koleksiyonun korunmasını amaçlayan eylemler bütünüdür. Bu nedenle etkin korumada olduğu gibi doğrudan objeye müdahale edilmesini gerektirmemektedir.

Etkin koruma öncesinde veya sonrasında paketlenme/depolama ve sergileme ortamındaki çevresel koşulların objeye göre düzenlenmesi, sürekli ve periyodik bakım / kontrol; insan eliyle verilebilecek zararın önlenmesi amacıyla yapılan tüm koruma uygulamaları “önleyici koruma”dır

Önleyici Korumanın Aşamaları

1. Objenin mevcut durumunun tespiti ve belgelenmesi
2. Ortam koşullarının tespiti
3. Paketleme
4. Ortam koşullarının düzenlenmesi
5. Depolama ya da sergileme
6. Objenin durumunun izlenmesi

Etkin ve önleyici koruma aşamalarındaki ortak yönler

ETKİN KORUMA

1. **Objenin koruma öncesi durumunun belgelenmesi:**
2. **Objenin yapıldığı malzemenin tespiti:**
3. **Objenin yapım tekniğinin tespiti**
4. **Objedeki bozulma ve tahribatın belirlenmesi:**
5. **Objeye uygulanacak koruma işlem ve malzemesinin belirlenmesi**
6. **Koruma-onarım işlemleri**
 - a) Temizlik
 - b) Saflaştırma/arındırma işlemleri
 - c) Sağlamlılaştırma/kuvvetlendirme (konsolidasyon) işlemleri
 - d) Onarım (buluntuya ait parçaların yapıştırılarak birleştirilmesi) ve daha ileri koruma işlemleri
 - e) Eksik alanların doldurulması ve tamamlama işlemleri (restorasyon)
7. **Koruma ve onarım işlemleri sonrası durum belgelemesi**
8. **Eserin durumunun takip edilmesi (önleyici koruma)**

ÖNLEYİCİ KORUMA

1. **Objenin mevcut durumunun tespiti ve belgelenmesi**
2. **Objenin yapıldığı malzemenin tespiti**
3. **Objenin yapım tekniğinin tespiti**
4. **Objedeki bozulma ve tahribatın belirlenmesi**
5. **Ortam koşullarının tespiti**
6. **Paketleme**
7. **Ortam koşullarının düzenlenmesi**
8. **Depolama ya da sergileme**
9. **Objenin durumunun izlenmesi**

Konservatör

(Koruma ve Onarım Meslek Elemanı)

- ICOM-CC 1984 yılında «konservatör» teriminin tanımını yapmıştır. Bu tanıma göre: Konservatör kültür varlıklarını inceleyen, koruma ve onarım yöntemlerini uygulayan kişidir.
- Bu tanımdan hareketle konservatör: Objenin fiziksel, kimyasal yapısı yanı sıra yapım tekniğini inceleyerek bozulmalarını neden ve sonuç ilişkisi içinde irdeleyen, bu bilgiler ışığı altında uygun koruma-onarım yöntemini seçen, etik kurallar çerçevesinde uygulayan, eserin durumunu koruma-onarım işlemleri öncesi ve sonrası belgeleyen ve takip eden, böylece kültür varlıklarının ömrünü uzatan meslek elemanıdır.

Koruma ve Onarım Yöntemlerinin Uygulama Alanları (Mekanlar)

1. Müzelerde sergi alanları (Önleyici koruma)
2. Kazı alanları (Etkin ve önleyici koruma)
3. Sit alanları (Etkin ve önleyici koruma)
4. Müze koruma-onarım laboratuvarları (Etkin ve önleyici koruma)
5. Kazı evi koruma-onarım laboratuvarı (Etkin ve önleyici koruma)
6. Müze depoları (Önleyici koruma)
7. Kazı depoları (Önleyici koruma)

Kaynakça

-
- Agrawal, O.P., *Care and Preservation of Museum Objects*, New Delhi 1977
 - Brooke, C. A.. *Construction Materials for Storage and Exhibition*. In S.Knell (Ed.), *Care of Collections*, London and New York: Routledge, 1994, 129-135.
 - Caple, C., *Conservation Skills: Judgment, Method and Decision Making*, 2000.
 - Corr, S., *Caring for Conservation: A Manual of Preventive Conservation*, 2000.
 - H. Hkten , B. Eskici, Y.S. Őener, S. elik, D. Hepdin, *Mzede nleyici Koruma Uzaktan Eđitim Programı* (2007)
 - Hilberry, J.D. – Weinberg, S.K., *Museum Collections Storage*. In S.Knell (Ed.), *Care of Collections*, London and New York: Routledge, 1994.
 - Bachmann, K. – Rushfield, R.A. , *Principles of Storage*. In K.Bachmann (Ed.), *Conservation Concerns*, Washington and London: Smithsonian Institution Press, 1992, 5-11.
 - Giuntini, C. , *Storage of Historic Fabrics and Costumes*. In K.Bachmann (Ed.), *Conservation Concerns*, Washington and London: Smithsonian Institution Press, 1992, 69-79.
 - Stollow, N., *Conservation and Exhibitions: Packing, Transport, Storage and Environmental Consideration*, London 1987.
 - Stollow, N., *Procedures and Conservation Standards for Museum Collections in Transit and on Exhibition*, Paris 1981.
 - Zycherman, L.A. , *Storage of Stone, Ceramic, Glass and Metal*. In K.Bachmann (Ed.), *Conservation Concerns*, Washington and London: Smithsonian Institution Press, 1992, 97-101.